

27.8.2025

Opetus- ja kulttuuriministeriölle:

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (kaksoistutkintouudistus)

Viite: Lausuntopyyntönne diaarinumero: VN/26666/2024

1 Näkemyksemme ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Esitys on ollut valmistelussa useamman vuoden ajan päällekkäisten korkeakoulututkintojen suorittamisen vähentämiseksi. Asiassa on kuultu laajalti eri tahoja, muun muassa ammattikorkeakouluja, aloja edustavia liittoja, viranomaisia ja työnantajia.

Muutos on merkittävä. Ensihoitaja-, terveydenhoitaja- ja kätilökoulutukset haarautuvat jatkossa kahtia: mahdollisuus suorittaa sairaanhoitajakoulutuksen aikana tai erillisinä opintoina. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt jaetaan laillistettuihin ja nimikesuojattuihin ammattihenkilöihin ja heillä tulee olla edellytykset toimia tehtävissään, ja siksi on äärimmäisen tärkeää varmistaa kumpaakin reittiä työmarkkinoille tulevien osaaminen. Työmarkkina-arvo ei voi vaihdella sen mukaan, onko henkilö suorittanut erilliset opinnot vai käynyt koulutuksen suoraan sairaanhoitajakoulutuksen yhteydessä.

Lakia esitetään muutettavaksi siten, että ensihoitajakoulutus, terveydenhoitajakoulutus ja kätilökoulutus eivät enää olisi tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan niitä toteutettaisiin kyseisiä koulutuksia koskevien ammattikorkeakoululakiin lisättävien uusien säännösten nojalla. Epäselväksi jää, saavatko valmistuneet esimerkiksi ensihoitajatutkintoonimikkeen vai ovatko todistuksen perusteella laillistettuja ammattihenkilöitä ja tutkinto on sairaanhoitajatutkinto.

Näemme, että uudistus vahvistaa ensisijaisesti jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia sote-alalla. Kyseiset koulutukset tuovat alalle kiinnittymiseen houkuttelevan urapolkumahdollisuuden. Kuitenkin koulutuspoluista muodostuu opiskelijan ja työmarkkinoiden näkökulmasta kokonaisuutena pitkiä, esimerkiksi ensihoitajankoulutus sairaanhoitajakoulutuksen päälle suoritettuina erillisinä opintoina on 300 opintopisteen mittainen kokonaisuus.

Pidämme tärkeänä, että myös opistotason sairaanhoitajatutkinnon suorittaneiden kouluttautuminen kätilöksi, terveydenhoitajaksi tai ensihoitajaksi on otettu huomioon valmistelussa. Kuitenkin heidän osaltaan on tuotava selkeämmin esillä se, ettei henkilö koulutuksen suoritettuaan saa AMK-nimikettä eikä näin ollen tule rekisteröidyksi Valviran ammattihenkilörekisteriin ammattikorkeakoulututkinnolla. Tämä uudistus voi tuottaa helposti väärinymmärryksiä.

27.8.2025

Uudistus tarkoittaa ammattikorkeakoulujen osalta sitä, että jatkossa niiden on tarjottava mahdollisuus suorittaa kyseiset koulutukset myös ammattikorkeakoulututkinnosta kokonaan erillisinä kokonaisuuksina. Koulutusten rahoitus on ehdottomasti ratkaistava ja varmistettava jo lakimuutoksen yhteydessä. Rahoituksen on oltava riittävää laadukkaan opetuksen mahdollistamiseksi. Nyt ammattikorkeakoulujen rahoitus perustuu tutkintoihin ja jatkossa nämä erikseen suoritettavat 60 ja 90 opintopisteen koulutukset eivät sitä esityksen mukaan ole. Näiden koulutuksien osalta on tarkasteltava mahdollisuutta rakentaa ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin oma rahoitusindikaattori ammatillisen opettajakoulutuksen tapaan.

Mielestämme nämä pätevyiden tuottavat erilliset opinnot ovat jatkossa verrattavissa ammatillisen opettajakoulutuksen toteutusmuotoon, ja siksi myös nämä opinnot tulee sijoittaa osaamisen viitekehykseen (NQF), jos uudistus eteen esitetyn mukaisesti.

Esitämme, että uudistuksen vaikutukset alan koulutukseen ja työmarkkinoihin tulee arvioida muutaman vuoden kuluttua lain voimaan tulosta.

2 Näkemyksemme ammattikorkeakoululain ammatillisesta opettajakoulutusta koskevista muutoksista

Ammatillisen opettajakoulutuksen säädösten tarkentaminen selkeyttää ammatillisen opettajakoulutuksen tunnistettavuutta ja asemaa. OAJ:n mielestä on tärkeää saada ammatillisen opettajakoulutuksen tuottama osaaminen (opettaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja/ 60 op) näkyväksi lakiin, asetukseen ja myöhemmin osaamisen viitekehykseen. Muutos on tarpeellinen esimerkiksi koulutusviennin edistämiseksi.

Ammattikorkeakoulujen toteuttama ammatillinen opettajakoulutus on erityisen merkittävä toimija kouluttajana ja tutkimustiedon tuottajana koko ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen kentälle. Ammatilliset opettajakorkeakoulut edistävät monitieteistä, korkealaatuista ja ajankohtaista soveltavaa tutkimusta muun muassa työelämläheisen oppimisen ja koulutuksen kehittämiseksi.

Lisäksi korostamme, että myös yliopistojen tarjoaman 60 opintopisteen erillisen opettajakoulutuksen sijoittamista osaamisen viitekehykseen on edistettävä samanaikaisesti. Valmistelutyötä on tehty rinnakkain ammatillisen opettajakoulutuksen sisältökuvaus- ja säädösvalmistelun kanssa.

3 Näkemyksemme opintotukilain muutoksista

Opintotukilain 4 §:n 2 momentin mukaan korkeakoulussa opintotukea myönnetään opiskelijalle, joka suorittaa ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtäävää opintokokonaisuutta, jos opiskelija on suorittanut korkeakoulututkinnon. Ensihoitaja-, kättilö-

27.8.2025

ja terveydenhoitajakoulutus olisivat opintotukilaissa tarkoitettuja ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtääviä korkeakoulututkinnon jälkeisiä opintokokonaisuuksia.

Opintotukilakia ja -asetusta muutettaisiin esityksessä siten, että ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen suorittaminen oikeuttaisi myös opintolainahyvitykseen vastaavasti kuin ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajatutkinnon suorittaminen nykyisin.

Sairaanhoitaja (AMK) tutkintonimikkeeseen johtavassa koulutuksessa ja ensihoitajakoulutuksessa tai terveydenhoitajakoulutuksessa suoritusaikavaatimus olisi yhteensä 4 vuotta ja sairaanhoitaja (AMK) tutkintonimikkeeseen johtavassa koulutuksessa ja kättilökoulutuksessa yhteensä 5 vuotta lisättynä yhden lukukauden joustolla. Opintolainahyvitykseen olisi näin ollen oikeus silloin kun opiskelija valmistuu sekä sairaanhoitajaksi että ensihoitajaksi tai terveydenhoitajaksi neljässä ja puolessa vuodessa tai sairaanhoitajaksi ja kättilöksi viidessä ja puolessa vuodessa. Lisäksi suoritusaikavaatimusta voitaisiin pidentää samoin perustein kuin tutkinnon suorittajillakin.

Opintotuen kannalta opiskelijoiden asema ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksessa olisi pääosin vastaava kuin tutkintokoulutuksessa olevilla opiskelijoilla. Ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutus olisivat siten opintotukeen oikeuttavaa koulutusta, kuten nykyisinkin. Lakimuutos pidentäisi kättilön tehtäviin johtavien koulutusten yhteispituutta puolella vuodella, mikä voi lisätä opintotukimenoja ja opintolainahyvityksen menoja vähäisissä määrin. Opinnot on kuitenkin mahdollista suorittaa opintotuen 54 kuukauden enimmäisrajan sisällä, joten kokonaisuudessaan esityksellä ei ole näin ollen arvioitu olevan merkittäviä kustannus- tai muita vaikutuksia opintotukeen. Kannatamme esitettyjä muutoksia opintotukilakiin, sillä ne tukevat esityksen tarkoituksen toteutumista eli päällekkäisten kaksoistutkintojen suorittamisen välttämistä ja jatkuvan oppimisen helpottamista.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Hannele Louhelainen
johtava erityisasiantuntija

Martta October
juristi